

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Ирен Йорданова Пелтекова,
Софийски университет „Св. Климент Охридски“,
член на научно жури съгласно Заповед № ЗП-370 от 25.04.2025 г.
на Ректора на Национална спортна академия „Васил Левски“

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ в област на висше образование 7. Здравеопазване и спорт. Професионално направление 7.6. Спорт

Тема на дисертационния труд: „Особености на подбора и спортната ориентация в баскетбола“

Автор на дисертационния труд: Галимир Митков Томов, докторант на редовна форма на обучение към катедра „Баскетбол, волейбол, хандбал“. Докторска програма „Теория и методология на спортната наука“

Научен ръководител: проф. Цанко Цанков, доктор, Национална спортна академия „Васил Левски“, София

Общо представяне на документацията

Представеният от Галимир Митков Томов пакет материали е изчерпателен, съответстващ на всички законови изисквания, правилници и проведени процедури. Дисертационният труд „Особености на подбора и спортната ориентация в баскетбола“ е проверен за наличие за плагиатство със софтуерната система StrikePlagiarism предоставена от МОН на Национална спортна академия „Васил Левски“. Проверката е установила, че коефициентите за сходство са в рамките на допустимите (КС1-11.51% и КС2-2.72%), което отхвърля наличието на плагиатство и позволява провеждане на процедурата по официалната защита на докторския труд и написване на това становище.

Актуалност на темата

Въпросите за ранната спортна ориентация и идентифициране на спортния талант при децата често са свързани с противоречиви мнения относно характера и методиките, които се използват при подбора им. Нарастващите изисквания към постигане на конкурентни резултати минава през отговорността за откриване на онези деца, които притежават баскетболна дарба, която може максимално да се развие в благоприятни условия. Авторът на дисертационния труд Галимир Томов

е насочил своя изследователски интерес именно към процеса за определяне на баскетболния потенциал при български деца. В своите научни търсения, докторантът изследва физическото развитие и специфичната работоспособност на 10-12-годишни подрастващи баскетболисти и на тази база разработва съвременни критерии, които усъвършенстват съществуващата система при подбор на момчета за нуждите на баскетбола. Отговорът на въпроса, дали дисертационният труд е актуален е ясен и той е категорично положителен – откриването и обучението на талантливо за баскетболната игра дете е ключът към постигане на конкурентни резултати в световен мащаб и привличане на още деца към организирани баскетболни занимания.

Преценка на структурата и съдържанието на дисертационния труд, автореферата и публикациите

Структурата на дисертационния труд е подчинена на логическата рамка за такъв вид научно изследване: теоретична част, методология, анализ на резултати от емпирично изследване, изводи и препоръки, използвана литература, приложения. Ръкописът е с обем от 172 страници, онагледен с 46 фигури, 22 таблици, като от тях 4 са нормативните таблици. В изследването са включени общо 255 момчета от 10 баскетболни клуба в страната. Участниците в изследването са разпределени в три изследователски групи по 85 деца и като база за разпределението им е използвана тяхната възраст, а именно – 10-, 11- и 12-годишни. Библиографията съдържа 131 източници на кирилица, на латиница и в допълнение са посочени използваните от интернет ресурси. Използваната литература е достатъчна като количество и подходяща като съдържание. Галимир Томов е спазил стандартите за цитиране както в текста, така и в библиографията. Формулираната работна хипотеза, направена на базата на теоретично проучване, е в синхрон с научното търсене на докторанта.

Още с увода Галимир Томов привлича вниманието с ясно очертаване на проблема, към който е насочил своето проучване и пътищата за осъществяването му. Текстът се чете с лекота, има логическа връзка между отделните глави. Галимир Томов успява да избегне ненужно повтаряне на установени с годините факти свързани с подбора в баскетбола. Той аналитично и смислено представя необходимостта от преустройството на организацията при системата за ранна ориентация и подбор на подрастващи баскетболисти. Също така търси отговори за качеството и ефективността на референтните инструменти, модели и тестови батерии използвани за идентифициране на специфични баскетболни умения, а от там и намирането на даровити деца за обучение, които имат потенциал да развиват уменията си в бъдеще. В теоретичната първа глава докторантът прави логически и

ретроспективен анализ на специализирана литературата по въпрос касаещи възрастовото развитие и анатомо-морфологичните и физиологичните особености при деца и юноши. Отделено е и специално внимание на научната литература касаеща развитието на двигателните качества и баскетболната техника при подрастващи спортисти. Докторантът засяга и така „болния“ въпрос за прогнозирането на ръста на децата и отчита, че по този въпрос макар и да има многобройни научни публикации, няма доказани и работещи теории. Във втора глава е описана методологията на изследването. Представените данни, от 24 показателя подлежащи на измерване и анализ, са систематично изложени в тестова батерия. Методиката при спортно-педагогическото тестване е коректно описана и може да се твърди, че тя е надеждна. Докторантът е посочил времетраене от 120 мин. за събирането на данни по показателите, което е добра ориентация за всички, които искат да планират подобни тествания. Използваните математико-статистически методи са подходящи и чрез тях успешно са направени анализите от емпиричното изследване, които са представени в трета глава. Интерпретацията на резултатите е добре онагледена с фигури и таблици. Текстът, макар и строго статистико-математически, е много добре коментиран и разбираем, дори за неспециалисти по баскетбол. Авторът е формулирал 10 извода и 3 препоръки.

Като обобщение може да се заключи, че обемът и структурата на дисертационния труд позволява да се постигне целта и задачите на научното изследване. На терминологично и техническо равнище дисертацията е на високо ниво. Авторефератът е достатъчен като обем (46 стр.) и съответства с текста от дисертационния труд. Чрез представената информация в автореферата читателят може да добие пълна представа за изследователските въпроси и отговори по засегнатите теми в дисертационния труд. Научните публикации по дисертационния труд са 3 на брой и са свързани с проведеното изследване. Прочитането на труда бе за мен удоволствие, свързано с професионален интерес към получените резултати.

Познаване на изследвания проблем

Моята убедено да каже, че докторантът Галимир Томов притежава умения да подрежда по собствена преценка ползваната специализирана литература и да изказва лична позиция по баскетболни теми, което говори за познаване на материята и свободното боравене с нея. Дългогодишният баскетболен опит допълнително вдъхва увереност на докторанта да предлага нова организация и модели за осъществяването на подбора в баскетбола. Няма да пропусна и академичното бакалавърско образование на Галимир Томов, което отново е

свързано баскетбола – специалист по физическо възпитания и втора специалност: баскетбол.

Като доказателство, че докторантът Томов познава изследваната материя, мога да посоча авторовата му интерпретация на цялостната структурата на подбора в неговата същност и развитие, представена на 63 стр. от дисертационния труд, която засяга развитието на баскетболистите от началните стъпки до реализация във възрастта мъже и жени.

На базата на собствените анализи и обобщения, докторантът прави много добри изводи и практически препоръки, което отново е показател, че познава отлично проблемите в баскетбола.

Галимир Томов е успял да придаде собствен облик по изследвания проблем, което не е лесна задача. Убедено твърдя, че Галимир Томов има нужната мотивация, отношение и знания по проблемите на подбора и спортната ориентация в баскетбола.

Определяне и оценяване на приносите в дисертационния труд

Приносите на дисертационния труд се свеждат до основните резултати получени чрез направения литературен анализ на изследваната специализирана баскетболна литература, теоретичните обобщение, сравнителните анализи, разкриването на факторните структури по наблюдаваните съвкупности и практическото приложение на разработените нормативни таблици за подбор на деца за баскетбола.

По-конкретно намирам авторски принос в:

- ✓ разработване на нормативни бази за контрол и оценка на физическото развитие, физическата подготвеност, специфичните баскетболни умения и психически особености на 10-12-годишни български баскетболисти, с което се актуализират съществуващите досега такива (нормативни таблици 1-12). Нормативните таблици са приложими в процеса на спортната ориентация и подбора в баскетбола.
- ✓ направените методични указания и препоръки към спортната теория и практика, приложими за развитието на 10-12-годишни деца (стр. 30-31).
- ✓ предложената авторова интерпретация на цялостната структура при подбора и развитието на баскетболистите (стр.63-64).
- ✓ установеното моментно състояние на физическото развитие, физическата подготвеност, специфичните баскетболни умения и психически особености на 255 деца във възрастта 10-, 11- и 12-годишни подрастващи трениращи баскетбол в 10 клуба в Р. България.

- ✓ изведените фактори по изследваните показатели по възрасти.
- ✓ оценяването на индивидуалните резултати на всяко изследвано дете по всички направени тестове за изследваните показатели.

Заключение

Предложеният за оценяване дисертационен труд е качествено научно изследване базирано на емпирични данни от спортно-педагогическо тестиране. Изследването е направено съгласно всички изисквания за този вид разработки. Дисертационният труд е актуален и има приноси с подчертано практико-приложен и методичен характер. Дълбоко съм убедена, че всяка научна разработка става много по-стойностна, когато има своето практическо приложение, а представеният труд е с потенциала да има широко приложение сред баскетболните специалисти, дори и в училищна среда. Докторантът Галимир Митков Томов може да провежда самостоятелни научни изследвания, умело да борава с информацията от специализираната литература в областите на спортната подготовка, обучението по баскетбол, спортната ориентация и подбора на даровити деца.

На базата на направените анализи, изводи и обобщение относно дисертационния труд „Особености на подбора и спортната ориентация в баскетбола“, автореферата и публикациите препоръчвам на членовете на почитаемото научно жури да вземат решение да бъде присъдена на **Галимир Митков Томов**, ОНС „доктор“ по професионално направление 7.6. Спорт.

02.05.2025

Подпис:

/проф. Ирен Пелтекова, доктор/

OPINION

by Prof. Iren Yordanova Peltekova, PhD

Sofia University "St. Kliment Ohridski"

member of the scientific jury according to Order № ZP-370 of 25.04.2025 г.

of the Dean of the National Sports Academy "Vasil Levski"

About: dissertation for the award of the educational and scientific degree "Doctor" in the field of higher education 7. Health and sports. Professional field 7.6. Sports

Topic of the dissertation: "Features of selection and sports orientation in basketball"

Author of the dissertation: Galimir Mitkov Tomov, doctoral student at the Department of Basketball, Volleyball, Handball. Doctoral program "Theory and Methodology of Sports Science"

Scientific supervisor: Prof. Tsanko Tsankov, PhD, National Sports Academy "Vasil Levski", Sofia

General presentation of the documentation

The materials presented by Galimir Mitkov Tomov are comprehensive, corresponding to all legal requirements, regulations, and procedures carried out. The dissertation "Features of selection and sports orientation in basketball" was checked for plagiarism with the Strike Plagiarism software system provided by the Ministry of Education and Science of the National Sports Academy "Vasil Levski". The check has established that the similarity coefficients are within the permissible limits (Coefficient of coincidence-1 (11.51%) and Coefficient of coincidence-2 (2.72%)), which rules out the presence of plagiarism and allows the procedure for the official defense of the doctoral thesis and the writing of this opinion.

Relevance of the topic

The issues of early sports orientation and identification of sports talent in children are often associated with conflicting opinions about the nature and methodologies used in their selection. The increasing demands for achieving competitive results pass through the responsibility of discovering those children who possess basketball talent that can be maximally developed in favorable conditions. The author of the dissertation, Galimir Tomov, has focused his research interest precisely on the process of determining the basketball potential of Bulgarian children. In his scientific research, the doctoral student researches the physical development and specific performance of 10-12-year-old adolescent basketball players and, on this basis, develops modern criteria that improve

the existing system for selecting boys for the needs of basketball. The answer to the question of whether the dissertation is relevant is clear and categorically positive - discovering and training a child talented in the game of basketball is the key to achieving competitive results on a global scale and attracting more children to organized basketball activities.

Assessment of the structure and content of the dissertation, abstract, and publications

The structure of the dissertation is subject to the logical framework for this type of scientific research: theoretical part, methodology, analysis of empirical research results, conclusions and recommendations, used literature, and applications. The manuscript has a volume of 172 pages, illustrated with 46 figures, 22 tables, of which 4 are normative tables. A total of 255 boys from 10 basketball clubs in the country were included in the study. The participants in the study were divided into three research groups of 85 children each, and their age was used as the basis for their distribution, namely - 10, 11, and 12 years old. The bibliography contains 131 sources in cyrillic, latin and in addition the used internet resources are indicated. The literature used is sufficient in quantity and appropriate in content. Galimir Tomov has complied with the standards for citation both in the text and in the bibliography. The formulated working hypothesis, made based on theoretical research, is in sync with the scientific research of the doctoral student.

Right from the introduction, Galimir Tomov draws attention with a clear outline of the problem to which he has directed his research and the ways to implement it. The text is easy to read, and there is a logical connection between the individual chapters. Galimir Tomov manages to avoid unnecessary repetition of established facts related to basketball selection over the years. He analytically and meaningfully presents the need for organizational restructuring in the system for early orientation and selection of young basketball players. It also seeks answers about the quality and effectiveness of reference tools, models, and test batteries used to identify specific basketball skills, and from there, find gifted children for training who have the potential to develop their skills in the future. In the theoretical first chapter, the doctoral student makes a logical and retrospective analysis of the specialized literature on issues related to age development and anatomical-morphological and physiological features in children and adolescents. Special attention is also paid to the scientific literature concerning the development of motor skills and basketball techniques in adolescent athletes. The doctoral student also touches on the "sore" issue of predicting children's height and notes that although there are numerous scientific publications on this issue, there are no proven and working theories. The second chapter describes the methodology of the study. The presented data, from 24 indicators subject to measurement and analysis, are systematically presented in

a test battery. The methodology of sports-pedagogical testing is correctly described, and it can be said that it is reliable. The doctoral student has indicated 120 minutes for collecting data on the indicators, which is a good orientation for all who want to plan such tests. The mathematical and statistical methods used are appropriate, and through them, the analyses of the empirical study, which are presented in the third chapter, have been successfully conducted. The interpretation of the results is well illustrated with figures and tables. The text, although strictly statistical and mathematical, is very well commented on and understandable, even for non-basketball specialists. The author has formulated 10 conclusions and 3 recommendations.

In summary, it can be concluded that the volume and structure of the dissertation work allows to achievement of the goal and objectives of the scientific research. At the terminological and technical level, the dissertation is at a high level. The abstract is sufficient in volume (46 pages) and corresponds to the text of the dissertation work. Through the information presented in the abstract, the reader can gain a complete understanding of the research questions and answers on the topics covered in the dissertation. The scientific publications on the dissertation are 3 in number and are related to the research conducted. Reading the work was a pleasure for me, associated with a professional interest in the results obtained.

Knowledge of the research problem

I can confidently say that doctoral student Galimir Tomov has the skills to organize the specialized literature used at his discretion and to express a personal position on basketball topics, which speaks of knowledge of the subject and his free handling of it. The many years of basketball experience further inspire the doctoral student with confidence to propose a new organization and models for the implementation of selection in basketball. I will not miss the academic bachelor's education of Galimir Tomov, which is again related to basketball - a specialist in physical education and a second specialty: basketball.

As proof that doctoral student Tomov knows the researched material, I can point to his author's interpretation of the overall structure of selection in its essence and development, presented on page 63 of the dissertation, which concerns the development of basketball players from the initial steps to realization in adulthood, men and women.

Based on his analyses and summaries, the doctoral student draws very good conclusions and practical recommendations, which is again an indicator that he knows the problems in basketball very well.

Galimir Tomov has managed to give his own look to the researched problem, which is not an easy task. I firmly believe that Galimir Tomov has the necessary

motivation, attitude and knowledge on the problems of selection and sports orientation in basketball.

Determining and evaluating contributions in the dissertation work

The contributions of the dissertation work are reduced to the main results obtained through the literary analysis of the studied specialized basketball literature, the theoretical generalizations, the comparative analyses, the disclosure of the factor structures in the observed populations and the practical application of the developed normative tables for the selection of children for basketball.

Specifically, I find authorial contribution in:

- ✓ development of normative bases for control and assessment of physical development, physical fitness, specific basketball skills and mental characteristics of 10-12-year-old Bulgarian basketball players, thereby updating the existing ones (normative tables 1-12). The normative tables are applicable in the process of sports orientation and selection in basketball.
- ✓ the methodological guidelines and recommendations made for sports theory and practice, applicable to the development of 10-12-year-old children (pp. 30-31).
- ✓ the author's proposed interpretation of the overall structure in the selection and development of basketball players (pp. 63-64).
- ✓ the established current state of physical development, physical fitness, specific basketball skills and mental characteristics of 255 children aged 10, 11 and 12 years old, adolescents training basketball in 10 clubs in the Republic of Bulgaria.
- ✓ the factors derived from the studied indicators by age.
- ✓ evaluating the individual results of each examined child on all tests performed for the examined indicators.

Conclusion

The dissertation work proposed for evaluation is a qualitative scientific study based on empirical data from sports-pedagogical testing. The study was conducted in accordance with all requirements for this type of work. The dissertation work is up-to-date and has contributions of a markedly practical, applied and methodological nature. I am deeply convinced that any scientific work becomes much more valuable when it has its practical application, and the presented work has the potential to have widespread application among basketball specialists, even in a school environment. Doctoral student Galimir Mitkov Tomov can conduct independent scientific research, skillfully handle information from specialized literature in the areas of sports training, basketball training, sports orientation, and the selection of gifted children.

Based on the analyses, conclusions, and summary of the dissertation work "Features of Selection and Sports Orientation in Basketball", the abstract and the publications, I recommend that the members of the esteemed scientific jury decide to award it to Galimir Mitkov Tomov, Educational and scientific degree "Doctor" in the professional field 7.6. Sports.

02.05.2025

Signature:

/ Prof. Iren Yordanova Peltekova, PhD/